

Evaluatieverslag pilot *Het Begint Bij Mij* bij Siriz i.h.k.v. het JSO-programma Jong Ouderschap en Onbedoeld Zwanger

Conceptversie 4 september 2017

Datum evaluatiebijeenkomst: 8 juni 2017

Aanwezig: Diana Hofsteenge, Yolanda Verhoef, Anne-Marie Labee (allen Siriz), Yvonne van Westering, José Koster (beiden HBBM) en Geeske Hoogenboezem (JSO)

Inhoud

Het begint Bij Mij.....	2
Opbouw programma	2
Verslag uitkomsten Monitoring en Evaluatie door Yvonne van Westering (Stichting HBBM)	3
Verslag uitvoering door José Koster (Trainer)	5
Verslag korte evaluatiegesprekjes door José Huzen	8
Aanvullende punten uit de evaluatiebijeenkomst.....	9
Hoe nu verder?.....	10

Het begint Bij Mij

Het Begint bij Mij is een veranderprogramma dat zich richt op eigen kracht, samenkracht, verantwoordelijkheid, ouderschap en opvoeding. Het programma richt zich op community building & participatie. Daarmee sluit het naadloos aan op de centrale uitgangspunten van de nieuwe Jeugdwet: het inzetten op preventie en uitgaan van de eigen verantwoordelijkheid en eigen mogelijkheden van jeugdigen en hun ouders, met inzet van hun sociale netwerk.

Opbouw programma

Het programma rust op vijf pijlers met vaardigheidstraining als basis en vervolgens duurzame inbedding in de sociale omgeving. Oorspronkelijk bestaat het programma uit 5 sessies. Soms zijn sessies van 3,5 tot 4 uur voor een groep niet haalbaar en is het nodig meerdere, kortere sessies te plannen.

Tijdens de sessies komen de volgende pijlers aan de orde:

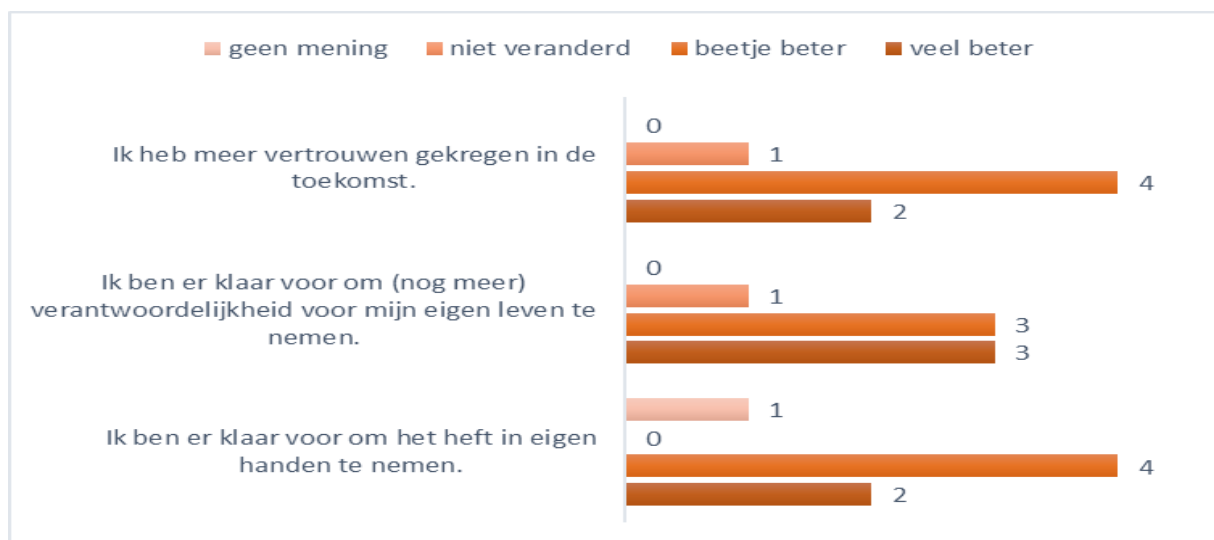
1. Mijn rol en verantwoordelijkheid als ouder.
2. Zelfvertrouwen en zelfbeeld.
3. Effectieve communicatie.
4. Normen, waarden, en regels .
5. Het samenstellen van een supportgroep met supportgroep-leiders.

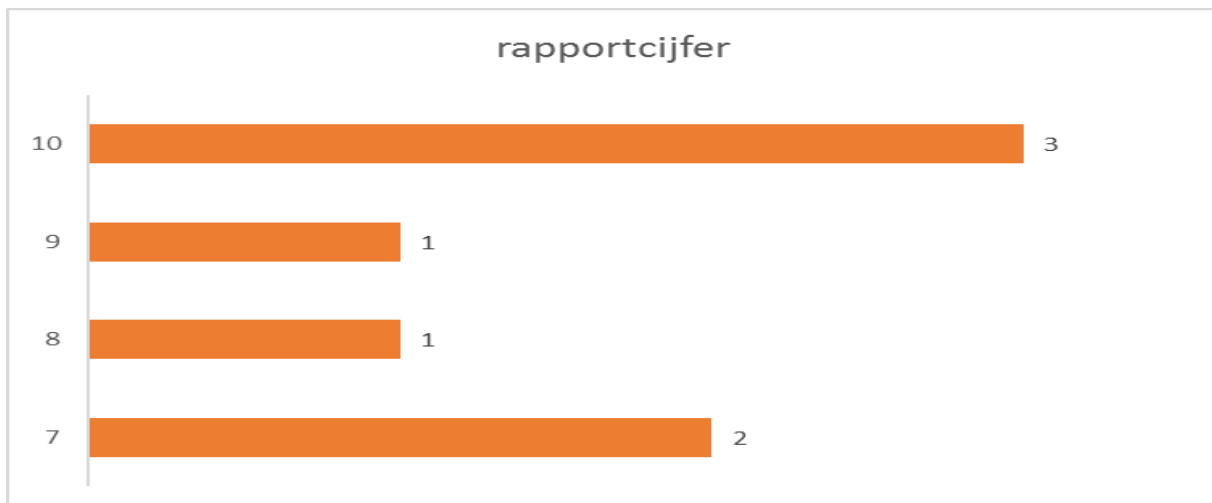
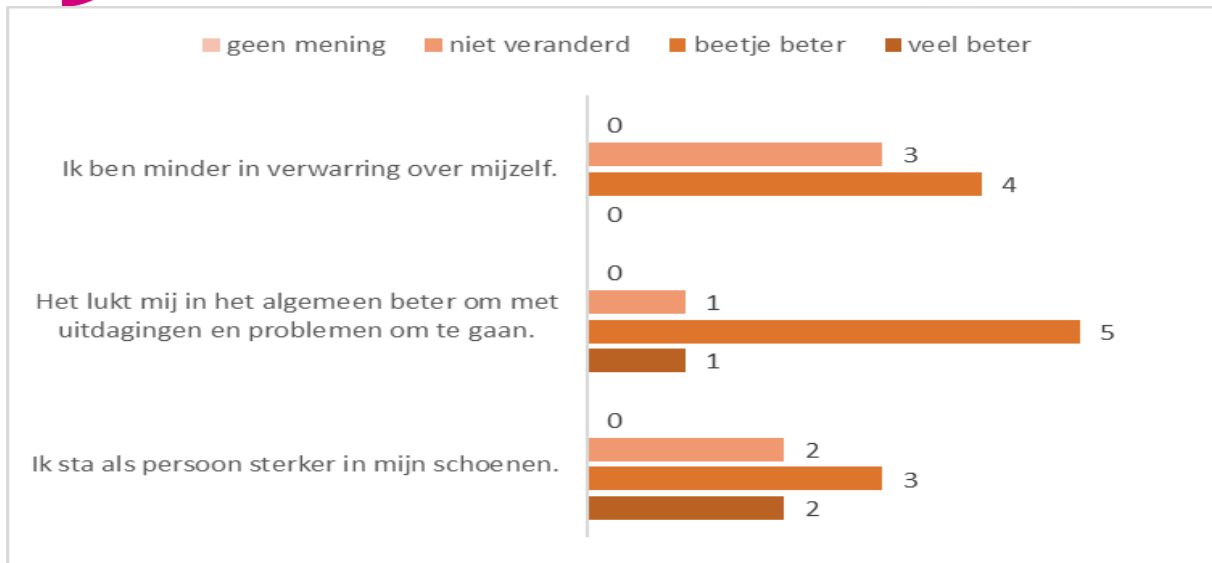
Verlag uitkomsten Monitoring en Evaluatie door Yvonne van Westering (Stichting HBBM)

De M&E gegevens laten over het algemeen een zeer positieve evaluatie zien, zowel over de inhoud als over de organisatie.

Verwachtingen van de moeders bij de start van de training:

- Sterker en zelfstandiger als vrouw en moeder te worden
- Om dichterbij mezelf te komen
- Omgaan met emoties
- Alles, want is fijn als je de dingen weer leert wat je al weet maar het maakt je sterk en je komt je zelf tegen

Gemiddeld rapportcijfer: 8,7

Positieve feedback over: de organisatie van de training, de trainer, het werkboek, de uitleg en de mate waarin zij nieuwe dingen hebben geleerd.

Belangrijkste waarover de moeders hebben geleerd:

- Effectieve communicatie en luisteren 1x
- Zelfbeeld en zelfvertrouwen 3x
- Mijn rol en verantwoordelijkheid 3x

Verslag uitvoering door José Koster (trainer)

De groep waarmee José Koster vanaf 14 maart 2017 het programma HBBM heb uitgevoerd bestond uit 9 jonge moeders. 7 uit Gouda (4 -Leefleerhuis, 3 begeleid wonen Groeneweg) en 2 uit Delft. Daarnaast was er een vrijwilligster aanwezig die wekelijks in Gouda met de moeders werkt. Zij deed, zoals afgesproken, volledig mee met het programma wat een grote meerwaarde was.

Het programma zou uitgevoerd worden in 6 bijeenkomsten. Deze vonden plaats op: 14, 21 en 28 maart, 4, 11,18 april en 9 mei. Tijdens de bijeenkomsten waren er drie vrijwilligers die op de kinderen kwamen passen.

Tijdens de eerste bijeenkomst bleek dat de moeders het niet makkelijk vinden om hun kinderen zomaar aan de oppassen over te dragen. Dit riep veel weerstand op. Een aantal moeders benaderde José Koster ook met wantrouwen. José Koster gaf aan bij de deelnemers dat het heel logisch is dat je als moeder je kind niet zomaar mee wilt geven aan vreemden. Zij heeft de eerste bijeenkomst om deze reden gebruikt om vertrouwen te laten groeien door, met de kinderen en vrijwilligers samen, ruim de tijd te besteden aan uitleg over het programma en kennismaken met haar als trainer en elkaar. José heeft de moeders ook uitgelegd waarom het toch ook fijn is om als moeder ook het proces van het programma aan te kunnen gaan, ook op gevoelsniveau, zonder dat zij zich zorgen hoeven te maken over wat hun kind daarvan mee krijgt. Nadat iedereen zich had voorgesteld, ook de vrijwilligers, brachten 6 van de 9 moeders hun kind naar de oppasruimte boven. Met de andere kinderen bleef een vrijwilliger beneden om de hoek van de kamer, uit het zicht maar wel in dezelfde kamer. Dit voelde als een grote stap voor de moeders en een blijk van vertrouwen.

In totaal waren er 6 bijeenkomsten gepland waarin de 5 pijlers moesten worden behandeld. Dit bleek een te krappe inschatting. Gedurende de bijeenkomsten werd duidelijk dat deze groep jonge moeders een beperkte spanningsboog heeft. Logisch, sommige van hen zijn nog maar net bevallen. Ook is de hoeveelheid stof die behandeld kan worden, beperkt. Omdat José Koster het belangrijk vond het programma goed af te ronden en ook aandacht te hebben voor een feestelijke afsluiting heeft zij een zevende bijeenkomst uitgevoerd zonder hiervoor kosten in rekening te brengen. Tijdens deze bijeenkomst hebben we kort besproken hoe de moeders alles wat zij tijdens de training leerden kunnen toepassen in hun leven en hoe zij hierop terug kunnen vallen wanneer het eens minder goed met hen gaat. Vervolgens hebben de moeders een certificaat en een persoonlijk woord uitgereikt gekregen en heeft iedereen genoten van een, door de dames zelf gemaakte High Tea. Hierbij waren, bij wijze van 'getuigen', de woonbegeleiders en de vrijwilligers uitgenodigd. Ook José Huzen (JSO) was aanwezig. Het was mooi te zien hoe de moeders het persoonlijke woord en het certificaat ontvingen en wat het met hen deed om even in het zonnetje te staan. Ook met deze extra zevende bijeenkomst was de tijd toch nog erg krap en was er, zeker voor de laatste twee pijlers, weinig tijd om te oefenen. Daarnaast is het belangrijk om ook tijd te hebben om te kijken hoe in de toekomst, vanuit het HBBM gedachtegoed, ook binnen Siriz (huisgenoten en begeleiders) met meningsverschillen om kan worden gegaan en hoe dit kan worden verankerd. Om het hele programma goed tot zijn recht te laten komen zijn voor deze doelgroep 8 bijeenkomsten nodig.

De tweede pijler gaat over zelfbeeld en zelfvertrouwen. Net als de eerste pijler werd dit programma verspreid over meerdere bijeenkomsten. Het delen van de eigen positieve en negatieve ervaringen uit de eigen geschiedenis (de drie emotionele ontwikkelingsfasen) was ook verdeeld over twee bijeenkomsten. Het is beter om dit tijdens één bijeenkomst plaats te laten vinden zodat je het daarna af kan ronden. Sommige moeders gingen op zien tegen de bijeenkomst waarin zij hun verhaal zouden gaan delen en ervoeren dat als zwaar. Dit is goed opgelost maar kan mee worden genomen in de planning van een volgende keer, bijvoorbeeld door dit programmaonderdeel in één van de latere bijeenkomsten te behandelen. Er kan dan eerst meer vertrouwen en openheid in de groep ontstaan. Omdat het delen van ervaringen een belangrijk onderdeel is van het programma, is het van belang de groepen niet te groot te maken. Een maximum van 8 deelnemers is aan te bevelen.

Het vormen van een zelf-support groep is nog een punt van aandacht. Deze groepsleden zijn nog te kwetsbaar om een rol als support-groep-leider te dragen. Dit wordt vanuit het programma ook afgeraden. Daarnaast wonen de moeders heel verspreid en enkele verhuizen binnenkort naar een zelfstandige woning. Het is goed om te onderzoeken hoe de vrijwilligster die samen met de moeders de training heeft gevolgd hier een rol in kan spelen.

De moeders hebben aangegeven de Toolkit te willen ontvangen. José Koster heeft met hen besproken hoe zij deze kunnen gebruiken om de theorie af en toe op te frissen en dat zij elkaar kunnen opzoeken. Het zou mooi zijn wanneer Siriz-medewerkers tijdens bijeenkomsten en begeleidingsgesprekken terug kunnen komen op de inhoud van de training. Ook kan verkend worden hoe de HBBM uitgangspunten kunnen worden geïntegreerd in de leersessies die binnen het leef-lerhuis worden aangeboden.

Een paar moeders zitten nog in de App-groep die tijdens de training door José in het leven is geroepen. Hierin zijn heel mooie en bekrachtigende berichten over- en weer gestuurd. Dit kan meegenomen worden bij het ondersteunen van supportgroepen. Ook valt te denken aan het vormen van een besloten Facebook groep HBBM voor jonge ouders die vanuit Siriz de training hebben gevolgd.

Het werken met deze kwetsbare doelgroep vraagt speciale expertise. Deze moeders staan voor een dubbele ontwikkeltaak. Als ouder moeten zij zichzelf leren kennen, terwijl zij zich ook nog aan het ontwikkelen zijn naar volwassenheid. Daarnaast zijn zij allemaal belast met een zwaar verleden. Zij zijn uiterst gevoelig voor bejegening. Het vraagt fijngevoeligheid en professionaliteit om deze groep te begeleiden door de thema's van het programma.

Voor moeders die niet uit Gouda komen is het vervoer met een auto aanbevolen. Na een intensieve en intense bijeenkomst is het te veel om met een kind nog het openbaar vervoer in te moeten. Het is dan belangrijk om tevoren heldere afspraken te maken over parkeerkosten.

Aanbevelingen:

- Om het programma goed uit te kunnen voeren is het van belang dat de eerste bijeenkomst alle tijd is voor kennismaken en vertrouwen winnen.
- Rekening moet worden gehouden met de spanningsboog van de moeders. Bijeenkomsten van 3 uur met 2 x een pauze die tevoren aan wordt gegeven.

- 8 of meer bijeenkomsten om alle pijlers goed aan bod te kunnen laten komen.
- Zorg voor een rustige, geschikte locatie waar voldoende ruimte is en weinig afleiding.
- Een feestelijke afsluiting met aanwezigheid van begeleiders en vrijwilligers is een bewuste, belangrijke interventie.
- Het delen van de eigen positieve en negatieve ervaringen uit de eigen geschiedenis als onderdeel van Pijler 2 moet plaats vinden tijdens één bijeenkomst en wellicht in een latere bijeenkomst.
- Supportgroep vormen is niet mogelijk met deze groep. Hiervoor moet een vorm worden gevonden, bijvoorbeeld met inzet van een vrijwilliger of via digitale middelen.
- Het zou fijn zijn wanneer de begeleiders tijdens individuele of groepsbegeleiding terug kunnen vallen op de HBBM uitgangspunten. De training voor medeopvoeders voor de professionals zou een mooie basis bieden.
- Belangrijk is dat de vrijwilligers die komen oppassen ervaren zijn als ouder en professional in het werken met kinderen. Dit geeft rust en vertrouwen.
- Voor moeders die van een andere vestiging komen uit een andere stad, is het vervoer met een auto aanbevolen. Aandacht voor parkeren en de kosten hiervoor is belangrijk.
- Een maximum van 8 deelnemers per groep is aan te bevelen

Verslag korte evaluatiegesprekjes door José Huzen

José Huzen heeft tijdens de uitreiking van de certificaten in de groep gevraagd naar hun ervaringen met HBBM. Gestelde vragen:

- wat vond je ervan?
- wat heeft het je opgeleverd?
- wat vind je belangrijk om mee te nemen voor de evaluatie?
- als jij Siriz was: zou je deze training dan aanbieden?

Allen vonden de training erg goed. Een aantal opmerkingen over wat het opgeleverd heeft:

- ik ben beter gaan communiceren. Dat merken mijn vriend en vriendin. Ik maak minder snel ruzie. Ik geef door wat ik geleerd heb
- ik voel me veel zekerder
- ik heb geleerd over de opvoeding en fasen van ontwikkeling
- ik ben gestart met verwerken
- ik ben opener geworden
- het gaat beter in de groep

Belangrijk om mee te nemen in het vervolg:

- het is wel erg veel luisteren
- lastig bij Siriz: met de in- en uitstroom. Je wil dat iemand de groep afmaakt als die begint en het is lastig als mensen halverwege invallen.
- mag wel over meer bijeenkomsten verspreid worden

Iedereen zegt dat de training erg waardevol is. Zij raden Siriz aan deze training in de toekomst ook aan andere jonge moeders aan te bieden. Het heeft meer en andere dingen opgeleverd dan de gewone begeleiding. De moeders geven hierbij als reden dat zij niet alles met hun begeleider delen. Soms is het fijn om iets met elkaar te bespreken. Door de training ga je meer nadenken over jezelf.

Aanvullende punten uit de evaluatiebijeenkomst

- Na afloop van de training is de groep deelnemers niet hecht gebleven. Er ontstaan nu al weer irritaties tussen de meiden.
- De jonge moeders hebben erg veel behoefte aan praktische goede voorbeelden; hoe laat je je kind nu zien dat je veel van hem/haar houdt? Zelf hebben ze deze voorbeelden in hun jeugd onvoldoende gehad.
- Het team wil graag de training voor mede-opvoeders volgen. Zo kunnen zij in de begeleiding voortborduren op wat er in de training is aangeleerd. Daarnaast kunnen de teamleden dan bewust en gericht goede voorbeelden geven aan de jonge moeders en deze ook als zodanig benoemen.
- In Delft heeft een moeder meegedaan. Zij is erg positief. Yolanda heeft zich afzijdig gehouden van het proces, maar wel steeds belangstellend geïnformeerd. Yolanda merkt dat de moeder nog steeds teruggrijpt op wat er in de training is aangeleerd. Zij vertelt ook aan anderen wat zij in de training heeft geleerd. Zo corrigeert ze bijvoorbeeld haar eigen ouders. Yolanda ervaart de HBBM-training bij deze moeder als een voedingsbodem voor de andere trajecten die lopen bij haar.
- In Gouda ziet Anne-Marie niet echt een verschil in gedrag voor en na de training. Tijdens de training was er daarentegen wel meer vertrouwen en openheid naar elkaar. Nu ontstaat het gebruikelijke gerommel al weer en ziet Anne-Marie dat de communicatie verhardt. Organisatorisch was het een belasting voor het team, omdat er opvang moest worden geregeld en omdat de training plaats vond in het LLH-huis.
- Iedereen is benieuwd naar effecten van HBBM op langere termijn.

Hoe nu verder?

- Anne-Marie stelt voor om de training twee keer per jaar aan te bieden aan de jonge moeders. Zij vindt HBBM van meerwaarde omdat de training de moeders helpt om over zichzelf na te denken en zich bewust te worden van wat zij doorgeven aan hun kind.
- Het team wil graag de mede-opvoederstraining volgen om de uitkomsten van HBBM in hun eigen begeleidings-trajecten te kunnen aanwakkeren.
- We hebben discussie over de vraag of Siriz haar eigen HBBM-trainer moet willen opleiden. Duidelijk is dat een begeleider uit Gouda niet de HBBM-training in Gouda moet willen geven. Als trainer heb je een heel andere rol dan als begeleider. Als begeleider heb je een soort 'ouderrol' en moeten de jonge moeders zich tegen je kunnen afzetten. Zo'n relatie helpt niet bij het proces dat je als trainer in gang wilt zetten.
- José Koster creëert een besloten groep op Facebook, waarin de supportgroep-oefeningen geplaatst zullen worden. Met Kyra wordt verkend of zij de supportgroep-leider zou willen worden. José neemt dan met haar de handleiding door.